

Особливості використання дистанційного навчання для підготовки іноземних студентів до навчання у ВНЗ України

Репрезентовано результати дослідження щодо використання дистанційної форми навчання іноземних студентів у процесі самостійної роботи під час вивчення курсів «Біологія І. Гістологія», «Фізика І», «Хімія І». Показано переваги дистанційного навчання іноземних студентів та труднощі, які виникають у разі використання дистанційного навчання в іноземцях.

Ключові слова: дистанційне навчання, іноземні студенти, адаптація, інноваційні технології, система MOODLE.

Ефективність навчання іноземних студентів залежить від успішної адаптації до нового соціального середовища. На початковому етапі більшість студентів мають низький рівень інформованості про політичну, економічну і соціальну системи України, про традиції, культуру та звичаї народу. Етап адаптації ускладнюється також тим, що студенти, які приїжджають із різних країн, – вже досить зрілі особистості, котрі сформувалися в тому середовищі, в якому вони виховувалися [1, 3–10]. Такі студенти-іноземці мають певну систему цінностей і свою індивідуально-особистісну життєву позицію.

На сьогодні дистанційна освіта є досить новою інноваційною формою організації навчального процесу, яка базується на принципі самостійного навчання студентів із використанням інформаційних ресурсів. Розробка та застосування дистанційних курсів відкриває нові можливості використання різноманітних засобів телекомунікацій (електронна пошта, Skype, відеоконференція, відеотелефон та ін.) для покращення процесу навчання та адаптації іноземних громадян, які віддалені від викладача у часі та просторі, але мають змогу в будь-який час вступити в контакт із викладачем. [2, 27–32; 3, 71–73; 4, 111–114; 6, 344–345].

Дистанційне навчання являє собою комплекс послуг, які доступні завдяки наявності спеціального інформаційно-освітнього середовища на будь-якій відстані від навчального закладу [5, 3]. Цей комплекс включає в себе сукупність форм, методів та засобів взаємодії викладача зі студентами в процесі самостійного, але контрольованого засвоєння матеріалу з цього курсу дисципліни.

Дистанційне навчання дає змогу студенту підготовчого відділення не витрачати рік навчання та пом'якшити процес поступового введення в нове мовне середовище, поетапного вивчення термінології дисциплін, а також знайомства (заочного) з новою культурою, традиціями та історією країни. Усе це дає змогу іноземному студенту, знаходячись у звичному

для нього середовищі, не відволікаючись на побутові проблеми, більше часу приділяти вивченню необхідного для нього матеріалу, а після приїзду в Україну легше та швидше адаптуватися до нових умов і підвищити ефективність навчання.

Зважаючи на вищезазначені переваги дистанційного навчання, у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна розроблено дистанційні курси з природничих дисциплін (біологія, фізика, хімія) на базі платформи MOODLE [3, 71–73].

Структура курсів складається з:

- 1) інструктивного розділу;
- 2) детальної структури курсу за темами (лекції, презентації, практичні завдання, самостійні та контрольні роботи, підсумкові тестові завдання);
- 3) блоку підсумкового контролю;
- 4) календарного плану;
- 5) аудіозанять;
- 6) відеолекцій;
- 7) форуму та чату для інтерактивного спілкування викладача зі студентами.

Кожен курс розроблено на один рік навчання, завдяки програмному забезпеченню MOODLE він не потребує додаткової технічної підтримки для роботи зі студентами, а також додаткових витрат часу і ресурсів.

Online-конференції та презентації можуть бути записані на електронні носії та переглядатися студентами у зручний для них час у межах календарного плану.

Розроблені курси дистанційного навчання пройшли апробацію в групах іноземних студентів медико-біологічного профілю, які приїхали в Україну та навчаються в Центрі міжнародної освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Використання курсів проходило у межах дистанційної підтримки самостійної роботи студентів очної форми навчання.

Кожен зі студентів мав змогу навчатися за індивідуальним планом у зручний для нього час. Ці студенти виконували практичні та контрольні завдання у відведений для цього період часу.

Процес апробації допоміг виявити та вирішити низку проблем, які виникали в процесі використання дистанційних навчальних курсів «Біологія І. Гістологія», «Фізика І», «Хімія І» та модернізувати ці курси.

Оскільки зі студентами проводилася активна та всебічна робота в аудиторії, вони практично не використовували «форум» та «чат» – ці ресурси більше знадобилися для підготовки відповідної контрольної роботи.

Особливості такого дистанційного навчання – це:

- *гнучкість навчання* – студенти працюють у зручний для них час та у зручному місці;

- *контроль якості навчання* – як контроль якості використовують практичні завдання після кожної з тем, контрольні роботи, підсумкові тести (модулі). Характерною особливістю розроблених курсів є використання опції «опитування», яка дозволяє виключати можливість вибирати повторювані варіанти контрольних робіт в одній групі;

- *роль викладача* – на нього покладаються функції координатора пізнавального процесу, коригування дисципліни, що викладається, консультування під час підготовки до виконання практичних завдань, контрольних робіт і тестів для перевірки знань та умінь студентів. Усе це відбувається під час використання таких структур курсу, як «форум», «чат» та «online-конференція».

Також у процесі апробації розроблених дистанційних курсів виникли проблеми недостатньої мовної підготовки іноземних студентів. Для їх вирішення тексти основних завдань було перекладено на мову-посередник (англійську чи арабську).

До недоліків, які виникають у випадку використання дистанційних курсів, можна віднести [4, 111–114]:

- викладач не спостерігає емоційні складові сприйняття нового матеріалу студентом;

- викладач не може впливати на навчальний процес студента, проконтролювати логічну послідовність вивчення поданого матеріалу;

- іноземні студенти не використовують повною мірою спілкування «викладач – студент» для максимального сприйняття нового матеріалу і розуміння нових термінів та лексико-граматичних конструкцій;

- у більшості випадків студенти свої невирішені питання залишали до моменту безпосереднього спілкування з викладачем, хоча, у разі бажання, могли отримати швидку, кваліфіковану консультацію, використовуючи інтернет-технології;

- деякі студенти, навіть знаючи матеріал, боялися взяти на себе відповідальність за надану відповідь без допомоги викладача.

Досвід, набутий у процесі використання та адаптації розроблених дистанційних курсів у групах студентів очної форми навчання, дає змогу врахувати всі виявлені недоліки та використовувати переваги з метою успішного впровадження дистанційного навчання для студентів заочної форми.

Література

1. Гаевская Е. Г. Технологии сетевого дистанционного обучения : учеб. пособие / Е. Г. Гаевская. – Санкт-Петербург : Факультет филологии и искусств Санкт-Петербургского государственного университета, 2007. – 55 с.

2. Дистанционное обучение как инновационное направление подготовки студентов-иностранцев на подготовительном факультете // А. В. Клименко, А. Н. Куделко, И. В. Коренева [та ін.] // Навчання іноземних студентів в Україні: традиції, реалії, перспективи : Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з міжнародною участю, Полтава, 20–21 листопада 2015 р. : зб. наук.-метод. пр. – Полтава, 2015. – С. 27–32.

3. Клименко А. В. Особенности дистанционных курсов для иностранных студентов, изучающих естественные науки на подготовительном факультете // А. В. Клименко // Дистанційне навчання – старт із сьогодення у майбутнє : I Всеукраїнська науково-практична конференція, Харків, 14–15 травня 2015 : зб. наук.-метод. пр. – Харків, 2015. – С. 71–73.

4. Переваги та недоліки дистанційного навчання іноземних студентів в процесі довузівської підготовки / І. В. Коренева, Г. В. Клименко, В. Г. Панченко [та ін.] // Дистанційне навчання – старт із сьогодення у майбутнє : II Всеукраїнська науково-практична конференція з міжнародною участю, Харків, 19 травня 2016 : зб. наук.-метод. пр. – Харків, 2016. – С. 111–114.

5. Полат Е. С. Теория и практика дистанционного обучения : учеб. пособие для студентов высш. пед. учебн. заведений / Е. С. Полат, М. Ю. Бухаркина, М. В. Моисеева. – Москва : Академия, 2004. – 416 с.

6. Korenieva I. V. Problems of training of foreing students in pre-university stage / I. V. Korenieva, V. G. Panchenko // Сучасне матеріалознавство та товарознавство: теорія, практика, освіта : II Міжнародна науково-практична конференція, Полтава, 25–26 березня 2015 р. : тези доповідей. – Полтава, 2015. – С. 344–345.